

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Pfv.VI.20.938/2021/4.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Csőke Andrea előadó bíró

Dr. Vezekényi Ursula bíró

A felperes: Magyar Állam – a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. által képviselve

A felperes jogi képviselője: Dr. Czifra Károly ügyvéd cím1

Az alperes: alperes1

Az alperes jogi képviselője: Dr. Gulyás Ildikó ügyvéd cím2

Az eljárás tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: a felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Törvényszék 2.Gf.41.023/2020/15.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Berettyóújfalui Járásbíróság 5.P.20.581/2019/10.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 127.000 (százhuszonhétezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 1.140.400 (egymillió-száznegyvenezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A W. Bt. (a továbbiakban: adós) beltagja az alperes házastársa, P. B., kültagja az alperes volt. A társaság önálló képviseletét a cégnyilvántartás szerint megalakulásától a felszámolás elrendeléséig az alperes, mint üzletvezetésre jogosult tag látta el, a tényleges irányítást azonban az ügyvezetésre nem jogosult beltag, P. B. végezte, aki ebben az időszakban szabadságvesztés és közügyektől eltiltás hatálya alatt állt.

[2] A társaság felszámolását 2014. július 9-én indította meg a bíróság. A felperes jogelődje hitelezői igényt jelentett be a felszámolásban.

Kereset, az alperes ellenkérelme

[3] Az adós nevében a felszámoló keresetet nyújtott be az alperessel szemben 11.534.000 Ft tőke és ennek késedelmi kamata, valamint a perköltség megfizetése iránt. Keresetét azzal indokolta, hogy a felszámoló részére átadásra került a 2013. évi közzétett mérleg, amelyben az adós vagyonaként 11.534.000 Ft pénzeszköz került kimutatásra, mellyel azonban az alperes nem tudott elszámolni.

[4] A felperes keresetének jogalapjaként a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 4. § (1) bekezdésére, 31. § (1) bekezdésére, 34. §-ára, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:519. §-ára hivatkozott. Kifejtette, az alperes azzal, hogy az adós vagyont a felszámolónak nem adta át, a mérlegben szereplő pénzeszközzel nem számolt el, jogellenes magatartást tanúsított, amellyel okozati összefüggésben kárt okozott az adósnak, így kártérítési felelőssége áll fenn.

[5] Az alperes ellenkérelmében a keresetet jogalapjában ésösszecszerűségében is vitatta. Állította, hogy az adós társaság tevékenységében nem vett részt, felróható magatartást nem tanúsított, az adóst kizárólag névleg irányította. Az adós vagyonnal nem rendelkezett a mérlegadatok ellenére, a mérleget csak a könyvelő felszólítására írta alá. Benyújtotta a Debreceni Törvényszék, mint elsőfokú bíróság 21.B.698/2011. számú büntetőügyben hozott ítéletét, amelyben az alperes házastársával szemben alkalmazott büntetőjogi szankción túl, az annak alapjául szolgáló tényállásban a bíróság megállapította az alperes ügyvezetésére nem jogosult – beltag – házastársának az adós társaság tényleges irányítására vonatkozó szerepét, s azt, hogy az alperes csak mint névleges irányító szerepelt. E határozat szerint az alperes házastársa és testvére 2008. augusztus 9. - 2009. április 3. között toll-kereskedelmi tevékenységet végző gazdálkodó szervezeteknek toll értékesítésről valótlantartalmú, fiktív számlákat bocsátottak ki adólevonási jog gyakorlása érdekében, amely adóbevétel csökkenést eredményezett a költségvetésnek, ami nem térült meg.

[6] Az adós felszámolását a 2016. december 15-én jogerőre emelkedett végzésével az elsőfokú bíróság befejezte, az adóst megszüntette. Az adós nevében a felszámoló által peresített követelésből a bíróság a felperes jogelődje részére 11.404.000 Ft névleges értékű követelést átadott.

[7] A per a félbeszakadást, jogutódlás megállapítást és szünetelést követően folytatódott, a felperes a keresetét az engedményezett követelés összegéig leszállította. Kifejtette, hogy a 2014. július 8-i fordulónappal elkészített mérlegben sem kerültek figyelembevételre a fiktív számlák, ennek ellenére az 11.404.497 Ft összegű pénztárháányt tartalmazott, amely az alperes ellenjegyzése folytán tartozáselismerésnek minősül. Ebből következően az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a tartozás nem áll fenn.

[8] Az alperes vitatta annak tényét, hogy tartozáselismerő nyilatkozatot tett, és fenntartotta, hogy valós árbevétel hiányában pénzkészlettel az adós nem rendelkezett. A fiktív számlákból származó árbevétel kimutatásának kivezetését követően az igazságügyi szakértő negatív pénztárkészletet mutatott ki.

Az első- és a másodfokú bíróság határozata

[9] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Rámutatott, a vezető tisztségviselőnek a társasággal szembeni kárfelelőssége a Ptk. 3:24. §-a szerint kontraktuális, melyből következően az volt a jogi álláspontja, hogy a károsult jogi személynek kell azt bizonyítania, hogy a vezető tisztségviselő szerződésszegésével (kötelezettségszegésével) a jogi személynek

kárt okozott. A vezető tisztségviselő kötelezettségeit a Ptk. az ügyvezetés fogalmán keresztül a 3:21. § szerint határozza meg, amely szerint az ügyvezetés a jogi személy irányítási feladatainak ellátását jelenti. A felelősség megállapításához bizonyítani kell, hogy a vezető tisztségviselő ügyvezetési kötelezettségét megszegte.

[10] Rámutatott, hogy a tevékenységet lezáró mérlegben feltüntetett vagyonnal való elszámolás elmulasztása az ügyvezető helytállási kötelezettségét megalapozza, ugyanakkor a kár bekövetkezését az igazságügyi szakértő szakvéleményére alapítottan nem találta bizonyítotttnak.

[11] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét azzal, hogy kiegészítette az illeték viselése tekintetében.

[12] Az ítélet indokolásában elsőként megállapította, hogy az adós pénzeszközzel a felszámolás kezdő időpontját megelőző napon sem rendelkezett.

[13] Részletesen kifejtett álláspontja szerint az alperes magatartását a Ptk. 3:24. § (1) bekezdése és 6:142. §-a szerint kell megítélni. Eszerint a felperest abban a tekintetben terhelte bizonyítási kötelezettség, hogy a vezető tisztségviselői jogviszony megszegésével az adós társaságnak az alperes kárt okozott, míg az alperes abban az esetben mentesült a felelősség alól, ha bizonyítani tudta, hogy a szerződésszegést ellenőrzési körén kívül eső, a szerződéskötés időpontjában előre nem látható körülmény okozta, és nem volt elvárható, hogy a körülményt elkerülje vagy a kárt elhárítsa. A jogvita eldöntésében azonban a kulcskérdés a Ptk. 6:143. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az volt, hogy a károkozás megtörtént-e, valamint következett-e be az alperes szerződésszegésével összefüggésben az adós társaság vagyonában kár.

[14] A felperes keresete szerint a kár abban állt, hogy a mérlegben vagyonként kimutatott 11.534.000 Ft-ot az alperes nem adta át a felszámoló részére. Az alperesnek akkor is lehetősége volt mentesülni a kártérítés alól, ha bizonyítani tudta, hogy nincs olyan kimutatható kár, amely szerződésszegő magatartására visszavezethető lenne.

[15] A szakértői vélemény alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy valós gazdasági esemény hiányában, valós árbevétel, valós pénzbeáramlás nem történt az adós társaságba, így még abban az esetben is, ha az alperes magatartás jogellenes a mérleg aláírása miatt, a Ptk. 6:142. §-a szerinti felelőssége – kár hiányában – nem állapítható meg.

[16] Hangsúlyozta, hogy a szakértő a vagyon meghatározása körében nem vehette figyelembe – bizonyíték hiányában – azt, hogy esetleg a fiktív számlázásért járó ellenérték növelte az adós vagyonát.

[17] Kár alapvetően kétféle formában jelenhet meg: vagy úgy, hogy kiesik a vagyonból, ami eddig benne volt, vagy pedig úgy, hogy nem került bele a vagyonba valami, ami pedig belekerült volna a károkozó tény nélkül. Az elsőfokú bíróság helytállónan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes által kárként megjelölt pénzkészlet hiánya egyik esetkörbe sem vonható, nincs tehát valóságos kár és elmaradt haszon sem.

Felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[18] A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásával a kereset elutasítását, valamint a felperes eljárási költségek alóli mentesítését, és az alperes e költségekben, valamint a felülvizsgálati eljárás költségeiben való marasztalását.

[19] Állította, hogy az eljáró bíróságok nem alkalmazták a Ptk. 1:3. § (2) bekezdését és 1:4. § (2) bekezdését, valamint téves jogi következtetést vontak le a Ptk. 6:142. § alkalmazásakor, mert a felelősség alóli mentesülési okok meglétére tévesen következtettek.

[20] A tényállás lényege szerint

- az alperes mint vezető tisztségviselő átengedte a vezető tisztségviselői feladatokat olyan személynek, aki jogszabály alapján nem volt jogosult arra az eltiltása miatt,

- az eltiltott és üzletvezetésre nem jogosult személy gazdasági bűncselekményeket követett el, melynek következtében a társaságnak jelentős köztartozása keletkezett,

- az alperes – vagy a megbízása alapján eljáró eltiltott személy – fiktív ügyletek bizonylatait a nyilvántartásokba fellevezte, ezzel kísérelte meg csökkenteni az adókötelezettségeit és ennek hatására azt az – esetlegesen – valótlan látszatot keltette, hogy 11.500.000 Ft pénzeszközzel rendelkezik a társaság,

- az alperes annak ellenére, hogy már tudta, hogy az adóhatóság az iratokat lefoglalta, és a büntetőeljárás folyik, valótlan tartalmú jognyilatkozatot tett a társaság vagyonáról (felszámolási nyitómérleg),

- a felszámoló, a Debreceni Törvényszék és a hitelezők is e valótlan tartalmú jognyilatkozat alapján érvényesítették jogaikat és teljesítették kötelezettségeiket.

[21] Hangsúlyozta az alperes felróható magatartását a vezető tisztségviselői feladatok másra – az ettől eltiltott személyre – delegálása miatt. A társaság vagyonának mértékéről az alperes tett jognyilatkozatot, utóbb azonban azt állította, hogy e nyilatkozata valótlan volt. Ezzel megsértette a Ptk. 1:3. § (2) bekezdésében szabályozott jóhiszemű és tisztességes joggyakorlás követelményét. Az alperes tehát saját felróható magatartására hivatkozott a perben a felelősség alóli mentesülése végett, és a bíróságok ennek nem vonták le a jogkövetkezményeit.

[22] Hangsúlyozta, hogy a mentesüléshez szükséges konjunktív feltételek egyike sem állapítható meg. E vonatkozásban részletesen idézte a Ptk. Kommentárjának (szerkesztette:

Vékás Lajos/Gárdos Péter, Wolters Kluwer Kiadó Budapest, 2014.) a Ptk. 3:24. §-ához fűzött magyarázatát.

[23] Az alperes a mérleget aláírta jobb tudomása ellenére, ezzel kárt okozott, mert a felszámolási eljárás során a felszámolás körében eső vagyont alapvetően az ő nyilatkozata határozta meg.

[24] Kiemelte, nem válhat gyakorlattá, hogy valaki fiktív számlákkal operál, és utóbb az arra jogot alapító harmadik személy követelését egy egyszerű tagadással megszüntesse. A szakértői bizonyításnak a felszámolási eljárás keretei között lett volna helye, utóbb ilyen szakvéleménnyel a felszámolási eljárás már nem befolyásolható.

[25] A büntetőbíróság ítélete tekintetében rámutatott, hogy ha az megállapítja egy másik személy büntetőjogi felelősségét, annak nincs kihatása a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezet vagyonára, amennyiben mégis lenne, az csak és kizárólag a felszámolási eljárás során vehető figyelembe. Az alperesnek – amennyiben tudott arról, hogy a mérleg alapjául szolgáló ügyletek fiktívek – már a felszámolás legelején olyan mérleget kellett volna előterjesztenie, amely nem tartalmazta volna ezeket a fiktív ügyleteket, s nem most, amikor már a követelés behajtása miatt folyik az eljárás, kellene ezen ügyletek fiktív voltára hivatkoznia.

[26] A vezető tisztségviselő a jognyilatkozat megtétele után már nem bújhat ki a felelősség alól azt állítva, hogy az általa a felszámolás során kiadott jognyilatkozat hamis.

[27] Az alperes kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását.

A Kúria döntése és jogi indokai

[28] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül az rPp. 275. § (2) bekezdése szerint.

[29] A felülvizsgálati kérelemben kifejtettekre tekintettel a Kúria hangsúlyozza, egyetért a felperessel abban, hogy az alperes kártérítési felelősség alóli mentesülését nem eredményezheti az, ha az ügyvezetési tevékenységet nem gyakorolja, azt másnak átengedi, különösen olyan részére, aki saját maga ki van zárva az ügyvezetési tevékenységet végzők közül. Erre hivatkozva tehát nem tudja kimenteni magát a vezető tisztségviselő a gazdálkodó szervezet irányában fennálló kártérítési felelőssége alól. Ugyanakkor a kártérítési felelősség megállapításának alapvető feltétele, hogy a gazdálkodó szervezetnél a vezető tisztségviselő magatartása (mulasztása) következtében kár következzen be.

[30] Az eljárás adataiból megállapíthatóan az ügyvezetési tevékenységet ténylegesen gyakorló P. B. kizárólag bűncselekmény elkövetésére használta az adóst: fiktív számlákat állított ki a cég vásárlásai és eladásai tekintetében, az nem volt megállapítható, hogy ezen

cselekményéért kapott ellenérték, ha volt ilyen, az adósnál, az adós vagyonában megjelent volna.

[31] A kereset alapjául szolgáló összeg vonatkozásában az alperes szakértői véleménnyel bizonyította, hogy az adós nem rendelkezett olyan vagyonnal, amely nem került átadásra a felszámoló által képviselt adós részére. Ebből következően viszont az alperes nem okozott kárt a gazdálkodó szervezet részére, és a gazdálkodó szervezettel szembeni felelőssége sem állapítható meg azért, mert téves mérleget adott át a felszámoló részére. Önmagában attól, hogy téves adatokat tartalmazó mérleget ír alá a vezető tisztségviselő, nem áll be a kártérítési felelőssége.

[32] A Kúria rámutat a Ptk. 1:3. § (2) bekezdése és 1:4. § (2) bekezdése állított megsértésével kapcsolatban, hogy „az alapelvbe ütköző magatartással [...] nem érhető el a célzott joghatás: nem keletkeznek belőle jogok, nem származnak belőle kötelezettségek, illetve – fordított esetben – bekövetkezik az elkerülni kívánt joghatás. További szankciókat az adott eset körülményei alapján lehet megállapítani. Az alkalmazandó többlétszankció jogalapja a legtöbb esetben nem az alapelv sérelme önmagában, hanem egy konkrét speciális jogszabály megsértése, még ha a konkrét norma sérelme mögött az alapelv is sérül.” (Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez, Ptk. 1:3. §-hoz, szerkesztette: Vékás Lajos/Gárdos Péter, Wolters Kluwer Kiadó).

[33] Az adott esetben nem vitásan a Ptk. 3:24. § (1) bekezdésének alkalmazása során kell vizsgálni ezen alapelvek érvényesülését, azonban kár hiányában – ahogyan erre a jogerős ítélet is rámutatott – kártérítési felelősség megállapítására nem kerülhet sor.

[34] Nem állapítható meg ezért a Ptk. 6:142. § alkalmazása során téves jogkövetkeztetés levonása sem, mert a mentesülés vizsgálatára már nem is kerülhetett sor. A Kúria teljes mértékben egyetért a jogerős ítélettel, mely szerint az alperes nem kötelezhető kártérítés fizetésére, ha nincs olyan kimutatható kár, amely szerződésszegő magatartására visszavezethető lenne. A Kúria egyebekben – azok megisméltése nélkül – utal a jogerős ítélet helyes indokaira. A kártérítési felelősség alapvető tényállási elemét jelentő, az állított jogellenes károkozó magatartással okozati összefüggésbe hozható kár hiányában kártérítésben való marasztalásra nem kerülhet sor. A felülvizsgálati kérelemben egyebekben előadottaknak ezért a jogvita mikénti eldöntése szempontjából nem volt jogi jelentőségük, esetleges megalapozottságuk esetén sem eredményezhették volna a felülvizsgálati kérelemnek helyt adó döntés meghozatalát.

[35] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

[36] A felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan volt, ezért a rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes felülvizsgálati eljárással kapcsolatban felmerült költségét, amely a jogi képviselével

felmerült ügyvédi munkadíjból áll. Az ügyvédi munkadíj összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésének a)-b) pontja, (5)-(6) bekezdése, és a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg, figyelemmel az elvégzett ügyvédi tevékenységre is. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 5. § (1) bekezdés a) pontja és 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 14. § alapján a le nem rótt illetéket a teljes személyes illetékmentességére tekintettel az állam viseli.

[37] A Kúria tárgyaláson kívül hozta meg határozatát.

Budapest, 2021. október 19.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke,
Ursula s.k. bíró

Dr. Csőke Andrea s.k. előadó bíró, Dr. Vezekényi

A kiadmány hitelül: